

РІД НАШ КРАСНИЙ, РІД ПРЕКРАСНИЙ!

ОТЧИЙ

ЧАСОПИС

РІК ЗАСНУВАННЯ

2002

СІЧЕНЬ

Число 1 (133)

КИЇВ 2013

Видання товариства "Чернігівське земляцтво"

ВОСКРЕСІННЯ ДУХУ

Високий дух віри в світле воскресіння духу приходить на зачині кожного нового року по ще не затоптаних слідах дідів Морозів. Приходить до спраглих людських душ як надія на порятунок від усляких житейських випробувань.

Різдвяні морози не в силі остудити мільйонний потяг до незбагнених небес, із яких озветься дивним світлом Віфлемська зірка та й зайде жада-ним гостем не тільки в хату, а й у душу, зайде з літописних таємниць, витворених багато століть назад.

І скільки б нових ідеологій не висивали на землі бажаючі повернути Бога та його послідовників, вони виявляються безсилими – бо народжені мертвими, бо незмінно приносять із собою незліченні жертви й випробування. А веселі різдвяні переспіви знову й знову квітнуть на українській землі, зігрівають серце кожному, хто знаходить утіху в Божому милосерді. Як було це в часи Древньої Русі, в бурхливу добу козацьких

змагань, в епоху розбрату й підневільного життя в ярмі чужоземних володарів. Як триває й нині, у часи позірної національної свободи та державної незалежності.

Для того, щоб пересвідчитися в цьому, треба самому надихатися різдвяним піднесенням, шукати живу пророчу зорю в небесах і вірити в безсмертя роду людського, подароване йому Гос-

подом Богом. Бо кінець світу, яким лякали нас ще недавно, може настати лише тоді, коли погасне людська віра в Бога-творця.

Віритись, що це веселе свято не обійде й нашу велику земляцьку родину – від срібночолх ветеранів до завзятих студентів та учнів, яким дорога свята наша Сіверщина. Тож з Різдом вас усіх, дорогі земляки! Вистеляйте стежки до любих вам людей і діліться теплом власного серця, як вони діляться з вами!

Рада Товариства
"Чернігівське земляцтво"
в м. Києві

Дорогий земляче!

Повіdomляємо, що річне зібрання Товариства "Чернігівське земляцтво" у м. Києві відбудеться 1 лютого 2013 року у Міжнародному виставковому центрі (м. Київ, Броварський проспект, 15, корпус 3-С).
Запрошуємо на земляцьку зустріч з родинами і друзями!
Початок реєстрації з 16 години.

ВІТАЄМО!

18 грудня в Москві Президент Російської академії художеств Зураб Церетелі, члени президії Академії, академіки та інші видатні люди (загалом біля 500 чоловік) вітали на-шого видатного земляка, народного

художника України, лауреата Національної премії імені Тараса Шевченка, професора Віктора Ковтуна з нагоди присвоєння звання Академіка Російської академії художеств (мистецтв). Це високе звання свідчить про визнання таланту нашого українського митця та його вагомий внесок в розвиток культури.

Члени Чернігівського земляцтва, друзі, шанувальники його творчості та колекціонери вітають Віктора Івановича з присвоєнням такого почесного звання та бажають всіляких успіхів, злагоди і добра!

Штрихи до
портрета

РОДОМ ІЗ ВІЙНИ

Якось так вийшло, але я не встиг запитати Василя Архиповича, що спонукало його присвятити життя медицині, чи не найважчій її галузі – хірургії. Але тільки-но згадав про його рік народження, здогадався: мабуть, той вибір вигоїдала на своїх покалічених руках дитяча доля.

Уявилися окупаційні дні та ночі в забитому в лісі селищі Зоря у глибинах Новгород-Сіверського краю, батьки, прості колгоспники, троє сестер та ще й кілька сиріт, яких узялися рятувати старші Куценки. Василькові було мало літ, аби воювати з фашистами, але достатньо для того, щоб назавжди запам'ятати, як через село двічі прокотилася лінія фронту, як фашисти спалили практично всі хати в окрузі, понижили ко-ней та корів, а людей загнали в землянки.

⇒ 14

Благо Батьківщини – найвищий закон
(латинське прислів'я).

У СІЧНІ СВЯТКУЮТЬ СВІЙ ЮВІЛЕЙ.

САЗОНЕЦЬ Юхим Харитонович – 95-ліття. Народився 19 січня 1918 року в селі Горбова Новгород-Сіверського району. Працював начальником відділу кадрів позавідомчої охорони Київського обласного управління державної служби МВС. Нагороджений орденами Червоної зірки, Великої Вітчизняної війни II ступеня, "За заслуги" III ступеня.

Відмінник міліції. Полковник. Учасник бойових дій у Великій Вітчизняній війні. Інвалід ВВВ II групи.

ДОБИЧИНА Наталія Дмитрівна – 85-ліття. Народилася 21 січня 1928 року в м. Курськ Російської Федерації. Працювала 23 роки у м. Н-Сіверську головним лікарем районної санепідстанції, 22 роки у Чернігові головним епідеміологом облздороввідділу. Нагороджена орденом "Знак пошани". Ветеран праці, відмінник охорони здоров'я.

КОНОВАЛОВ Олексій Андрійович – 80-ліття. Народився 5 січня 1933 року в селі Карповичі Семенівського району. Працював доцентом кафедри права і безпеки життєдіяльності Університету менеджменту освіти. Координатор творчої групи наукових основ безпечної життєдіяльності, засновник нового наукового напрямку в науці – севітологічного. Автор ряду підручників.

Учасник операції "Анадир" на Кубі. Полковник у відставці. Нагороджений багатьма медалями. Учасник ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС.

ТЯСТОВ Олег Петрович – 80-ліття. Народився 8 січня 1933 року в Носівці. Працював 53 роки провідним інженером в інституті "Гідропрілад", неодноразово брав участь в експедиціях на Північний полюс. Ветеран праці.

КОНОТОПЕЦЬ Микола Архипович – 75-річчя.

Народився 10 січня 1938 року в Носівці. 13 років служив на Чорноморському флоті, був викладачем Київського вищого військово-морського політичного училища. Працював головою Центральної ради Товариства рятування на воді, начальником рятувально-водолазної служби України.

Капітан 1-го рангу. Заслужений працівник народної освіти України. Нагороджений багатьма медалями за відмінну службу в рядах Радянської армії.

КУЦЕНКО Василь Архипович – 75-річчя. Народився 15 січня 1938 року в с. Зоря Н-Сіверського р-ну. Працював 5 років головним лікарем та хірургом у Хмельницькій області, більше 30 років асистентом на кафедрі загальної хірургії Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця. Кандидат медичних наук.

Ветеран праці. Нагороджений багатьма медалями та Почесними грамотами Голови Київської держадміністрації.

Учасник ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС.

МИКИТЕНКО Тетяна Іванівна – 70-річчя. Народилася 13 січня 1943 року в селі Жуляки Корюківського району. Працювала в Укрдипрогоспі, Міністерстві сільського господарства, провідним інженером Укрводоканалпроекту. Ветеран праці.

ЕФІМЕНКО Василь Іванович – 70-річчя. Народився 14 січня 1943 року в с.т. Сосниці. Декан обліково-економічного факультету Київського Національного економічного університету. Був членом аудиторської палати України.

Автор більше 150 наукових праць. Кандидат економічних наук, професор. Заслужений працівник освіти України.

СЕРЕДА Володимир Феодосійович – 65-річчя. Народився 6 січня 1948 року в селі Сахутівка Корюківського району. З 1960 року працює на ТОВ "Ізмурд". Пройшов шлях від учня гранувальника алмазів до головного технолога об'єднання.

Ветеран праці.

В'ЯЛИЙ Микола Петрович – 65-річчя. Народився 2 січня 1948 року в селі Черняхівка Ніжинського району. Працював заступником начальника Головного управління охорони здоров'я КМДА.

Відмінник охорони здоров'я, заслужений лікар України, ліквідатор аварії на ЧАЕС.

Нагороджений орденами: "Знак Пошани", преподобного Нестора літописця III ступеня, преподобного Агапіта Печерського III ступеня, "Різдво Христове" II ступеня, святого Димитрія Ростовського, "Святий князь Володимир" IV ступеня.

ТКАЧЕНКО Анатолій Вікторович – 65-річчя. Народився 3 січня 1948 року в селі Хмельниця Чернігівського району. Працює генеральним директором ТОВ "Міжнародний виставковий центр", Член Ради товариства "Чернігівське земляцтво".

Під його безпосереднім керівництвом збудований Міжнародний виставковий центр. Веде активну громадську діяльність як віце-президент Виставкової федерації України.

Нагороджений Почесною відзнакою МНС України.

ДАНЕВИЧ Олександр Ілліч – 65-річчя. Народився 14 січня 1948

року в селі Новий Биків Бобровицького району. Працював директором компанії "Київський вітамінний завод".

СОЛОВЕЙ Леонід Олександрович – 65-річчя. Народився 14 січня 1948 року в селі Савинки Корюківського району. Працює директором спеціалізованої дитячо-юнацької спортивної школи олімпійського резерву з кульової стрільби.

Заслужений тренер України. Суддя республіканської категорії.

САГАЧ Ольга Василівна – 65-річчя. Народилася 1 січня 1948 року в селі Орликівка Семенівського району. Працювала головним бухгалтером корпорації "Укргропромбуд", ЗАТ "Агробуд-1". Ветеран праці.

В'ЮНИЦЬКИЙ Іван Петрович – 65-річчя. Народився 7 січня 1948 року в селі Григорівщина Варвинського району. Лікар стоматолог, завідувач стоматологічного відділення поліклініки №1 Шевченківського району.

НЕДЮХА Микола Петрович – 65-річчя. Народився 10 січня 1948 року в селі Козилівка Корюківського району. Працював завідувачем відділу Інституту законодавства Верховної Ради України.

ШЕЛЕСТОВСЬКА Лідія Іванівна – 65-річчя. Народилася 15 січня 1948 року в селі Рудня Корюківського району. Працювала 25 років на заводі "Мезон" в м. Кишиневі. Нагороджена орденами "Знак Пошани", Трудового Червоного Прапора, Лауреат Державної премії Молдавської РСР в галузі науки і техніки. Ветеран праці.

КОВАЛЬОВ Василь Олексійович – 65-річчя. Народився 17 січня 1948 року в селі Лемеші Козелецького району. Був головою Чернігівської обласної ради. Нагороджений медалями "За військову доблесть", "В ознаменування 100-річчя з дня народження В.І.Леніна", "Ветеран праці".

Заслужений юрист України. Учасник ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС.

КОВАЛЬ Валерій Іванович – 65-річчя. Народився 18 січня 1948 року в смт. М-Кошобинське Чернігівського району. Працював помічником секретаря Ради національної безпеки та оборони України.

СЕНЬКО Катерина Юхимівна – 65-річчя. Народилася 22 січня 1948 року в селі Андріївка Роменського району Сумської області. Працює кореспондентом-організатором літературно-мистецьких заходів Національної спілки письменників України. За її участі були створені земляцтва: Сумське (березень 1995 р.), Полтавське (жовтень 1995 р.) та Чернігівське (січень 1996 р.). Ветеран праці.

ЛЮБИМОВА Світлана Володимирівна – 65-річчя. Народилася 24 січня 1948 року в смт. Березне Менського району. Понад 22 роки працювала техніком-економістом у відділі праці та заробітної плати на ВО ім. С.П. Корольова, Ветеран праці.

ТКАЧЕНКО Віктор Вікторович – 60-річчя. Народився 1 січня 1953 року в селі Ладинка Чернігівського району. Керував будівельним управлінням, виробничим відділом тресту "Київпідземліябуд". У 1982-1983 рр. працював радником у справах будівництва в Афганістані, очолював ЗАТ "Київський палац спорту", нині – президент ТОВ "Міжнародний виставковий центр".

Голова Ради товариства "Чернігівське земляцтво", шеф-редактор газети "Отчий поріг", голова спілки громадських організацій "Асоціація земляцьких організацій", "Рада земляцтва областей та регіонів України", голова Асоціації ветеранів спорту України.

Відзначений багатьма нагородами, в т.ч. орденами "За заслуги" III ступеня, "За заслуги" II ступеня.

Почесний працівник фізичної культури і спорту України.

ДОМАЛЕВСЬКИЙ В'ячеслав В'ячеславович – 60-річчя. Народився 2 січня 1953 року в м. Вілейки, Білорусь. Керівник секретаріату депутатської фракції.

БРАТИЦЯ Василь Феодосійович – 60-річчя. Народився 8 січня 1953 року в Миколаєві. Дитинство та шкільні роки пройшли в с. Миколаїв Бобровицького району. Понад 14 років працює начальником управління житловими будинками Верховної Ради. Нагороджений Почесними грамотами та цінними подарунками Голови Верховної ради України. Заслужений працівник сфери послуг.

РОМАНЕНКО Віктор Васильович – 60-річчя. Народився 22 січня 1953 року в м. Сенкевичівка на Волині. Довгий час проживав з батьками у Чернігові. Працює доцентом кафедри лазерної техніки і фізико-технічних технологій у Національному технічному університеті "КПІ".

Має Державні премії за кращу наукову роботу, медаль "Винахідник СРСР", понад 20 авторських свідоцтв про винаходи в галузі лазерної техніки.

КОВАЛЬЧУК Ольга Михайлівна – 55-річчя. Народилася 28 січня 1958 року в с. Ковпита Чернігівського району. Працює заступником Київського спортивного ліцею-інтернату. Відмінник освіти, старший вчитель.

Дорогі земляки!

Рада товариства "Чернігівське земляцтво" сердечно вітає вас із ювілеєм і зичить усім міцного здоров'я, великих успіхів у житті, оптимізму, сімейного щастя, невтомного добротворства в ім'я рідної землі.

ЗВІТУЮТЬ

Збори Новгород – Сіверського відділення, які відбулись у конференц-залі Київської торгово-промислової палати, як завжди, були багатолюдними. Крім понад 60 членів відділення, до сіверських киян завітали гості з Н-Сіверська: С. Сергієнко – депутат Чернігівської обласної ради, П. Плотников – заступник голови райдержадміністрації, О. Бурика – депутат Новгород-Сіверської районної ради, представники Новгород-Сіверської громади, Тетяна Літошко – виконавчий директор Товариства "Чернігівське земляцтво".

сіверяни

Першим приємним дійством зібрання стало прийняття до відділення дев'яти молодих сіверських киян.

До початку розгляду офіційних питань порядку денного присутні ознайомились з виставкою картин за мотивами "Слова о полку Ігоревім".

На суд присутніх М. Засульським був представлений звіт про роботу у році, що минає. А зроблено було чимало.

У травні відбувся дводенний візит делегації Товариства (біля 30 осіб) до Новгород – Сіверщини. До складу делегації увійшли члени Ради Товариства на чолі з його головою В. Ткаченком, представники Новгород – Сіверського відділення, фахівці Київської ТПП.

У вересні голова осередку відвідав Чернігівську область. Відбулась робоча зустріч із президентом Чернігівської ТПП К. Івановим, на якій обговорювались питання щодо шляхів сприяння економічному розвитку регіонів.

У с. Грем'яч була зустріч із головою сільради О. Карцаном та директором Будинку культури М. Ткаченко. Директор комунального підприємства Ю. Іваницький звернувся із проханням надати фінансову допомогу для придбання відповідних ліцензій на ввід у дію напірних веж, що забезпечують водою селян. Землякам на ці цілі надана допомога 2.5 тис.грн.

У с. Бирине відбулась зустріч із колишнім головою сільради Л. Остриком та директором бібліотеки О. Острик, яким було вручено бібліотечку літератури члена Чернігівського земляцтва Р. Іванченко.

Пожвавлення викликала зустріч із головою райдержадміністрації В. Кауфманом, на якій обговорювались питання подальшої співпраці та сприяння розвитку регіону.

Земляки взяли участь у відкритті чергових історико – генеалогічних читань "Родові таємниці Сіверянського краю".

Відбувся обмін думками з представником Президента України в Верховній Раді, народним депутатом України Ю. Мірошніченком щодо подальшого розвитку Новгород-Сіверського регіону, його економічної та історичної складових.

Проведена робоча зустріч із директором міського Будинку культури А. Шванько, де до Дня міста розгорнута авторська виставка М. Засульського "Пори року".

У грудні земляцька делегація у складі голови відділення та членів відділення М. Литвина та О. Литвин відвідали с. Мамекине, де відбулась зустріч з мешканцями села та презентація книги М. Литвина "Без лукавства перед собою".

І це далеко не повний перелік добродійних справ, які були здійснені земляками-сіверянами для своєї рідної землі. В ході довготривалої дискусії народились цікаві плани на майбутній рік. І в тому, що вони будуть здійснені, нема ані найменших сумнівів.

Наш кор.

Його любов

Андрій Жинський вже п'ять років займається сільським господарством на землях Чернігівського і Козелецького районів.

Тридцятип'ятирічного чернігівця, а згодом киянина за місцем проживання, запросив на ці бідні землі голова осередку Чернігівського земляцтва в Києві М. Компанець. Його досвід та поради молодій людині надихали на серйозне ставлення до вибору своєї подальшої долі – обробляти землю.

Андрій Леонідович згадує зараз про останні п'ять років роботи на землі з різними почуттями – це пов'язано з тим, що всі виробники знають: як починаєш працювати підприємцем, то зразу з'являються представники різноманітних контрольних інстанцій. Але, незважаючи на всі перепони, на землі, що він обробляє, почали з'являтися гарні врожаї пшениці, жита, ячменю, соняшника, кукурудзи, картоплі.

Пройдено немало приємних сходиночок у досягненні поставленої мети і зараз на людських палях колоситься пашниця замість бур'яну та підліску.

Крім сільськогосподарських клопотів, Андрій Леонідович долучився до земляцьких заходів в Києві та Чернігові. За його підтримки з'являються чудові книги про пам'ятки архітектури Національного архітектурно-історичного заповідника "Чернігів стародавній", видання краєзнавців Чернігівського району, підтримуються Максимська, Смолинська та Моринська сільські ради, школярі одержують новорічні подарунки. Він також не минає окремі людські долі.

Крім людської вдячності за те, що оживає поліська земля нещодавно в його біографії відбулась визначна подія – в обласному конкурсі "Благодійник року – 2012", який проводиться за сприяння Чернігівської облдержадміністрації та обласної ради, він відзначений подякою.

Хтось готувався до кінця світу, а справжня людина, хлібороб, робить свою святу справу – готує матінку землю до нових врожаїв. Його сільгосппідприємство зорало на зяб землі більше, ніж минулого року. А також гарантує про реконструкцію одного із сільських будинків під спортзал для молоді села Максим.

Можемо тільки позаздрити тим людям, з якими працює та спілкується Андрій Жинський, що він не кинув поліське село, і побажаємо йому сил та наснаги на благо Чернігівського краю.

Андрій КУРДАНОВ

Відбулися підсумкові збори Коропського відділення з порядком денним, який охопив кілька питань, але головними були звіт про роботу в минулому році та план на рік майбутній.

Дружно вперед

Збори проходили при високій явці членів відділення та їх традиційній активності.

У ході обговорень звіту та плану учасники зборів висловили кілька важливих побажань: більше залучати до роботи молодих земляків; боротися не за кількісний склад відділення, а за якісний; звернути увагу вихідців з населених пунктів Коропщини на більш тісну співпрацю з селищними та сільськими головами.

Голова відділення Анатолій Карацуба у звіті відзначив, що впродовж року йому найбільше допомагали виконувати заплановане Сергій і Віктор Ковтуни, Петро Васюк, Володимир Жижкун та інші.

На зборах була присутня перший заступник голови Ради, виконавчий директор земляцтва Тетяна Літошко, яка в своєму виступі високо оцінила здобутки відділення та плани на майбутнє.

Сергій КОВТУН
Фото Сергія КУДІНА

Відбулися підсумкові збори Сосницького відділення земляцтва, на яких розглянули кілька питань, зокрема, звіт про роботу в минулому році та план на наступний рік.

ЗБОРИ СОСНИЧАН

Традиційно учасники зборів змогли завчасно ознайомитися зі звітом і проектом плану, а тому більше часу мали на обговорення зробленого та на те, що треба зробити майбутнього року. Було внесено ряд слушних пропозицій.

Петро Пархоменко – заслужений працівник промисловості України, почесний громадянин м. Києва у своєму виступі обґрунтував те, що молодь (діти і онуки чернігівських киян) – це перспектива подальшого розвитку нашого земляцтва.

Микола Волощук – академік, заслужений будівельник України, вважає за необхідне звернути увагу всіх впливових земляків на конкретну підтримку того, що наполегливо робить голова відділення в плані належного вшанування пам'яті Олександра Довженка, як того він заслужив.

Володимир Кос'яненко – заслужений архітектор України, що відзначився при відбудові об'єктів Національного історико-культурного заповідника "Гетьманська столиця" в Батурині, взяв на себе зобов'язання вирішити всі питання щодо встановлення пам'ятника Олександру Довженку біля Сосницької гімназії його імені, який був виготовлений відомим українським скульптором Анатолієм Фуженком, але не встановлений. На території батьківської садиби нашого геніального земляка в 1974 році було встановлено другий варіант повно-фігурної композиції, а перший залишився чекати свого часу. На думку Володимира Івановича, цей час настав.

Олег Тарасенко – доктор технічних наук, син відомого вченого історика та дипломата Василя Тарасенка щиро подякував голові відділення Олексію Ореховичу за роботу щодо вшанування пам'яті визначних земляків, а також озвучив своє бачення наслідків цієї роботи для користі району, області, держави.

У ході обговорень не залишили поза увагою й заплановане, виконання якого перейшло на наступний рік. Так, наприклад, заслужений працівник культури України Дмитро Єсипенко в поточному році зобов'язувався забезпечити проведення ремонту будинку Смирнових у с. Козляниці, де буде розміщуватися музей відомого вченого-нейрохірурга, санскритолога Бориса Смирнова.

Також було вирішено особливу увагу надавати вжиттю заходів щодо забезпечення виконання Указу Президента України "Про відзначення 120-річчя від дня народження Олександра Довженка" від 03.07.2012 р. №430/2012.

В ході зборів голова відділення відзначив, що поточного року йому активно допомагали: Валентина Артюх (родом з с. Змітнів), Микола Волощук (родом із с. Волинка), Михайло Давиденко (родом із с. Велике Устя), Михайло Кашич і Галина Орехович (родом із с. Авдіївка), Петро Пархоменко (родом із с. Спаське), Леонід Савченко (родом із с. Пекарево) та інші.

Олексій Орехович також відзначив особливу увагу до ініціатив земляцтва з боку керівництва Сосницького району – голови районної державної адміністрації Василя Колоса, голови районної ради Олега Трамани, а також депутатів районної ради, працівників апарату райдержадміністрації та районної ради. Саме плідна співпраця з ними дозволила виконати майже все, що було спільно заплановано на 2012 рік.

Галина ОРЕХОВИЧ

Живемо і діємо

Чергове зібрання Корюківського відділення земляцтва пройшло під знаком підбиття підсумків роботи за минулий рік та накреслення нових завдань.

Як і на попередньому, було вирішено підняти планку активності. Тим більше, що наступного року мають відбутися особливі події як у житті всієї України, так і на терені нашої найріднішої Чернігівщини – сімдесят років тому в березні було спалено дотла містечко Корюківку та знищено понад сім тисяч його мешканців. Такої масової трагедії не знала планета під час Другої світової війни.

Як повідомив керівник районного відділення Василь Устименко, що головував на зборах, уже практично завершена кількарічна копітка робота над створенням фундаментальної дослідницької книги про Корюківську трагедію. За наявності коштів книга могла б бути видана ближчим часом і вчасно надана учасникам всенародної жалоби.

Потому учасники зборів зосередилися на розгляді плану роботи на два наступні роки. На пропозицію одного із старійшин Сергія Кречотня домовилися повернутися до традиції зустрічати Новий рік спільно столичним землякам та запрошеним представникам місцевої влади й культурно-освітнім закладам району.

До слова, ветеран продовжує радувати земляків неситимую енергією, постійно працює над краєзнавчими дослідженнями. А під час зустрічей із земляками ще й обов'язково розтягне міхи баяна та заспіває гарних українських пісень.

Особливо багато палких пропозицій прозвучало під час розгляду зустрічі Нового року. Було вирішено за попередньою домовленістю з просвітянами запросити з району на головну ялинку Києва понад 50 старшокласників. У програмі буде й ознайомлення з історичними пам'ятниками столиці, й зустрічі з земляками. В розмові виникла пропозиція найактивніше залучати молодих дослідників до вивчення історії Корюківки, особливо її повоєнного відродження.

Гадається, що комусь із гостей-школярів захочеться згодом вступити до одного із столичних вузів, і в цьому їм допоможуть авторитетні земляки. І як було не порадити активності членів осередку! Брати Анатолій і Віктор Чекалюки запропонували допомогу транспортом. Олександр Борисенко гарантував гостям харчування. А Ілля Борисенко, Володимир Лях та інші зобов'язалися організувати гарну екскурсію. Ольга Сирова, Олена Корінь та керівник відділення зобов'язалися забезпечити гостей сувенірами.

Не обійшлося того дня й без урочистості. Знаний юрист, колишній багаторічний член Вищої ради юстиції України Олександр Борисенко не лише приймав вітання з днем народження, а й подарував землякам класичні вірші та власні поетичні рядки.

Наш кор.

Відбулися підсумкові збори Ріпкинського відділення земляцтва, на яких розглянули кілька питань, зокрема, про проведену роботу у 2012 році, про підготовку до річних зборів та вибори делегатів на звітну конференцію, про організацію передплати на газету "Отчий поріг" на 2013 рік, про збір пропозицій до плану роботи Ріпкинського осередку Чернігівського земляцтва на 2013 рік, оновлення списків членів відділення. Були присутні активні члени відділення: А.В. Гуртова, М.П. Доля, О.В. Литвин, Н.П. Мурашко, Д.М. Марущенко, Г.Й. Петраньов, М.Г. Авраменко, М.М. Волохин, В.А. Пінчук, Л.П. Циркунов, П.С. Сафонова. В роботі зборів взяла участь перший заступник голови Ради, виконавчий директор Т.А. Літошко.

Клопоти земні

Члени осередку брали участь у заходах фестивалю традиційної слов'янської культури та бойових єдиноборств "Київська Русь", який відбувся 18–19 серпня 2012 р. в смт Любеч, та у заходах, присвячених дню Ріпкинського району 22–23 вересня. За рахунок коштів члена Ріпкинського осередку

Д.М. Марущенко було виконано ремонт господарських та санітарних приміщень Новояриловицької середньої школи. Школі надано допомогу на 1600 грн.

Проведена організаторська робота по збору коштів для фінансування передплати газети "Отчий поріг", в т.ч. 30 примірників на Ріпкинський район. Оновлено Інтернет-сайт Ріпкинського осередку земляцтва у зв'язку з переходом на платну платформу. Проведено підготовчі роботи по наданню допомоги та узгодженню робіт по благоустрою смт. Радуль (М.М. Волохин) та підготовлено проект листа з цього приводу на адресу голови Ріпкинської райради та Ріпкинської райдержадміністрації. Представник Ріпкинського осередку О.В. Литвин брав участь 19–20 вересня 2012 року у культурних та наукових заходах в Чернігові в рамках XIII міжнародної науково-технічної конференції АС ПГП "Промислова гідраліка та пневматика".

Традиційно учасники зборів змогли завчасно ознайомитися зі звітом і проектом плану, а тому більше часу мали на обговорення зробленого та на те, що треба зробити майбутнього року. Було внесено ряд слухних пропозицій.

Земляки щиро привітали активного члена земляцтва Буленка Анатолія Павловича з 80-річчям, хоча, на жаль, він був відсутній на зібранні.

За час роботи вчений був нагороджений 5-ма урядовими відзнаками та багатьма Почесними грамотами. Написав і видав більше 70 наукових і науково-методичних праць.

За 40 років роботи в сільськогосподарській академії (нині Національний аграрний університет) за його безпосередньої участі було підготовлено і випущено тисячі спеціалістів для сільського господарства, десятки викладачів, які стали доцентами, кандидатами наук і працюють на кафедрах вузів країни.

Олександр ЛИТВИН

НЕСТАРІЮЧА

В обласному центрі пройшли урочисті заходи з нагоди 80-річчя утворення Чернігівської області та 210-ї річниці створення Чернігівської губернії. Почалися вони з Красної площі, де голова обласної державної адміністрації Володимир Хоменко, голова обласної ради Анатолій Мельник, Чернігівський міський голова Олександр Соколов, заступник Міністра культури України Тимофій Кохан, представники Адміністрації Президента України та інші гості свята оглянули виставку-ярмарок, презентацію районів і міст області, відвідали містечко майстрів.

СІВЕРЩИНА

Також з нагоди свята відбулося спецпогашення ювілейної марки та конвертів.

На Красній площі в Чернівці відбулася виставка-ярмарок провідних підприємств краю, а в обласному академічному українському музично-драматичному театрі імені Т. Г. Шевченка – виставка "Мій край прекрасний, квітучий, багатий".

Свою продукцію на давню бруківку виставили понад сорок підприємств Придесення, які працюють у різних галузях економіки. Чернівці та гості з районів учергове мали можливість переконатися в тому, що своє найкраще. Зокрема, деякі виробники не лише пропонували свій товар, а й проводили дегустації. Мовляв, ліпше один раз спробувати, ніж сто разів почути від сусідів.

В обласному музично-драматичному театрі зібралася поважна публіка. Урочистості пройшли вишукано і піднесено. З гімном нашої держави, з державними прапорами та знаменами нашої славної Сіверської землі.

З 80-літнім ювілеєм області чернігівську громаду привітав Президент України Віктор Янукович, прем'єр-міністр Микола Азаров, голова Верховної Ради Володимир Литвин.

З доповіддю до поважного зібрання звернувся голова Чернігівської облдержадміністрації Володимир Хоменко. А потім він та заступник міністра культури України вручили нашим землякам високі державні нагороди та звання, скріплені Указами Президента України та відповідними розпорядженнями Прем'єр-міністра.

Велику радість земляків розділили того дня і поважні представники столичного Чернігівського земляцтва Володимир Пушкар'єв, Микола Компанець та Петро Назимко, які зустрілися з керівництвом області та поспілкувалися з чернівцями.

Наш кор.

У ювілярів

З нагоди семидесятої річниці 5 гвардійської Звенигородської орденів Суворова Червоного Прапора та Олександра Суворова II ступеня повітряно-десантної дивізії земляцький десант на чолі з головою Товариства Віктором Ткаченком та земляками Анатолієм Соборою, Тетяною Літошко, Сергієм Кудіним побував у 169-му навчальному центрі "Десна".

Як годиться на день народження, приїхали з подарунками: новеньким комп'ютером, добірною колекцією книг для бібліотеки, передплатою двох примірників земляцького часопису "Отчий поріг". Урочисте вбрання центрального майдану, святково-парадний вишкіл офіцерського складу, щирі посмішки дружин і веселий гамір дітвори – все як на іменинах у доброго господаря.

З особливим хвилюванням воїни навчального центру та мешканці Десни зустрічають ветеранів гвардійської повітряно-десантної дивізії. Звичайно, були урочисті виступи командирів, гостей, ветеранів на мітингу-реквіемі. Зворушливо і урочисто виступили школярі місцевої школи. Під розлуння пострілів – траурна хода до пам'ятного меморіалу та покладання квітів від усіх земляків-чернівців героям, загиблим у роки Великої Вітчизняної війни.

А потім начальник навчального центру Ігор Танцюра запросив гостей оглянути майданчик військової техніки, польові кухні різних військових частин центру, пригостити гарячим чаєм, який був особливо духмяним на морозі.

Відвідали ми і музей бойової слави, нових видів зброї та спеціального військового строю. Було особливо приємно у бібліотеці побачити куточок земляцької літератури, яка впродовж років дружби поповнюється та старанно зберігається.

Завершилися урочистості відзначенням кращих військових формувань, офіцерів та святковим концертом.

Анатолій СОБОРА,
член ветеранського об'єднання

Звітно-виборчі збори. Їх проведення – це данина формальності у діяльності земляцтва за певний період роботи? Чи глибокий аналіз здобутків і невикористаних можливостей, постановка нових завдань на перспективу? На ці питання була дана відверта відповідь на звітно-виборчих зборах активу Носівського відділення, де панувала ділова атмосфера.

КУРС на активізацію роботи

Зі звіту голови Носівського відділення Віктора Черненка була простежена певна різнопланова робота, яка підтвердила боездатність київських земляків. До активу за звітний період можна віднести роботу, направлену на допомогу носівчанам у вирішенні питань прокладання дороги до с. Тертишкини, телефонізації помешкань пристарілих інвалідів, ліцензування водопроводів, виготовлення документації на ліквідацію свердловин, оформлення дозвільних документів, влаштування на роботу чотирьох земляків.

Значна робота проведена у співорганізації з місцевим керівництвом громадських і культурно-масових заходів: Дня Носівки, мітингу по вшануванню пам'яті загиблих мирних жителів с. Червоні Партизани у роки Вітчизняної війни, концерти у Носівському Будинку культури за участю В. Свирида, В. Нечепи, Г. Дворського, концерт і виставка картин Г. Шкребеля і М. Власенка у рамках щорічної ярмарки в с. Червоні Партизани, районний конкурс дитячої творчості.

Та найбільше часу було надано залученню до спільних справ більш широкого загалу, активізації роботи в кожному населеному пункті району, патрунуванню пристарілих членів Носівського відділення. Присутні на зборах голова Чернігівського земляцтва Віктор Ткаченко, заступник голови Володимир Пушкарьов, виконавчий директор Тетяна Літошко акцентували увагу на вузьких місцях роботи відділення, дали слушні зауваження, які б активізували роботу.

У виступах В. Проценка, М. Бондаренка, В. Михайлишина, П. Медведя і Г. Шкребеля прозвучали конкретні пропозиції по поліпшенню роботи, наповнили її новим змістом.

На зборах була переобрана рада Носівського осередку, до якої увійшли: В. Черненко (голова ради), заступники голови ради В. Проценка, Г. Шкребель, В. Михайлишин, члени ради В. Бондаренко, О. Карась, М. Стратілат, М. Охримець, П. Медвідь, В. Данилко, А. Жук, М. Скотар, А. Стратілат.

В'ячеслав МИХАЙЛИШИН

У Куликівській громаді

Нинішнього року київська громада куликівського походження провела зустріч в конференц-залі коледжу геологорозвідувальних технологій Київського національного університету ім. Т. Шевченка, який ще донедавна мав відоме всім найменування – Київський геологорозвідувальний технікум. Але змінюються часи, змінюються назви, змінюється і саме життя.

Чому ж саме тут збираються куликівці? Найголовніше, мабуть, у тому, що найбільше серед вихованців коледжу (технікуму) представлені випускники шкіл із Чернігівщини. Адже наша область наближена до Києва.

А ще свого часу на чернігівських землях інтенсивно проводилися геологорозвідувальні роботи, було знайдено багато родовищ корисних копалин, в основному нафтових і газових. В області знаходяться цілий ряд геологічних і видобувних підприємств, тож була можливість випускникам знайти роботу на малій батьківщині. Хоч треба визнати, що в радянські часи випускники прагнули потрапити на Крайню Північ, у Сибір, на Далекий Схід, де не тільки романтика і "кедры, которые вонзаются в небо". Адже там було більше можливостей заробити грошей, швидше самостійно стати фінансово незалежним від батьків.

Звичайно ж, на зборах і того разу було багато молоді, дехто з них уже займає досить солідні посади. Та й старшим товаришам було чим поділитися. Тепло було прийнято виступ народного депутата України Віталія Коржа.

Важливі слова по збереженню держави були сказані Надзвичайним і Повноважним посланником України Володимиром Косим, одним із розбудовників нашої поки ще досить молодій дипломатичної служби.

Постійно працює з молоддю Сергій Гаркавий, професор, завідувач кафедри Національного медичного університету ім. О. Богомольця, лауреат Державної премії, заслужений діяч науки і техніки України.

Збори заслухали звіт керівництва Куликівського відділення, провели обрання керівних органів і делегатів на звітну конференцію. Було ухвалено рішення передплатити газету "Отчий поріг" для кожної школи і сільради рідного району за кошти учасників зборів. Керівником відділення знову було обрано Володимира Лузана (народився в Ковчині), а його заступниками – представників молоді: Світлану Карпенко (народилася в Куликівці), старшого бухгалтера коледжу геологорозвідувальних технологій та Бориса Чуяна (народився в Смолянці), головного спеціаліста Державної служби геології та надр України, депутата Куликівської районної Ради.

Як і минулого року, зібрання відбулося зі смакуванням таких напоїв як чай і кава, а також всіляких тістечок, пірижків і тортів, виготовлених працівниками студентської їдальні, колектив якої очолює наш земляк із Ніжинського району Володимир Крикун.

Наш кореспондент

Це ж така рідкість: не ховатися від своїх!...

**Чим глибше в ліс,
тим більше дров...**

Відома приказка, та довколаохіньківських лісів вона, здавалося, ніколи не стосувалася. З давніх-давен, відколи хто пам'ятав, були вони чисті й прозорі, як уранішня роса на листі. Кремезні дуби, духмяні липи, тремтливі осики, дзвінкі граби... А попід ними – як не червонощока калина, так щедро на горіхи ліщина... Чи кучерявий глід на узліссі.

Це зараз із цих прекрасних лісів – самі лише дрова, та й то майже нікому не потрібні, оскільки вулицями Охіньок уже з десяток літ повноправно товпиться – поспішає до людських осель природний газ... Із легкої руки подарований рідному селу Володимиром Бондаренком, який тільки йому відомо скільки зусиль і нервів поклав, аби той газ заглянувся в Охінки і хоч через півстоліття, відколи запалали доквіл вічні вогні над приудайськими свердловинами, порадував нарешті колишніх мільйонерів-колгоспників своєю зручністю і неперевершеною благодаттю.

Я вже не кажу про реальні сто тисяч, з якими земляк міг би почуватися куди впевненіше у цьому світі, а він узяв і відірвав їх від себе – хай і земляки порадіють... Мільйонерами охінчани були за радянських часів – і не раз. Бо ж працювали, мов прокляті... Зі шкіри вилазили!.. Мозолів на зашкарублених долонях наживали як і рубців на серці. А полегшення в оселі – дзуськи! Хоч і за свої кривні... Ото бачите, як горить, тож і любуйтеся, скільки влізе. А проводити додому...

Кати перелицювалися, дехто й вишиванки надів – для маскування...

Під портретами Кобзаря засіли.

Бондаренко ж – іще дужче зріднівся з отчим порогом.

Майже щотижня навідувався.

До матері. Бо батько... Як дотягнув до середини шостого десятка, так і не витерпів більше...

Дядько Дмитро. Друг мого батька... Трудяга з трудяг. Безвідмовна людина... Просто не заміняний чоловік у селі. А ніби ж і не фельдшер, і

не тесля, без яких, як не крути, не обійтися. У Прилуки чи в Срібне – з межі трьох районів – не наганяєшся за всім, а тут – один одному на вилучку.

Сільських людей (хто в безкінечних клопотах) не помітити, коли й відпочивають... Усе в русі, усе в трудах. Як не в колгоспі, так дома. Як не в одного сусіда, так у іншого. То дрова, то сіно чи солома, то хата чи хлів, погреб. Чи гній на город, оранка, збирання і перевезення врожаю. Толока. Ой, що б ті селяни робили, якби не толока?! Так би й мерзли в землянках. Так би й доходили. То після голодовки, то після війни...

Розруха на розрусі – аж душа репається, як задубілі пучки на буряках у пронизливо-пізню осінь.

І батьки його, як і діди й баби перед ними, дядьки й тітки успішно справилися з непосильною ношею. Таке пережили, що, оглянувшись назад, мимохіть дивувалися:

– Невже?..

Внутрішнім голосом, бо подивуватися звучно сили не вистачало – вся залишилася там, за межею між життям і смертю.

Тим, хто народився пізніше, важко уявити, що то за тягар такий. Можливо, саме тому й рокових оступлень стільки. У нащадків. Без справдешньої історії і суто своїх національних героїв.

Володимир – історик за фахом. Причому – аж ніяк не зациклений на комуністичній ейфорії. Батьки зуміли зберегти правду про свій родовід і цей корінь, на щастя, не урвався в онуках і правнуках – завітнував і дав буйний приріст.

Уже чимало літ свердлить вуха уїдливого закид одного зі співбесідників Володимира Дмитровича на телебаченні... Ну, коли в людини немає чим крити, то залишається лише що? Так, образи. На зразок Жириновського. От він і вколов народного депутата його огрядністю. Бондаренко мовби й не почув. Бо не для того перед людьми виставлявся, щоб на дешевенькі зводи опускатися.

Скажу сам: і він, і його молодший брат – Віктор Дмитрович, член-кореспондент Національної Академії педагогічних наук України, який зараз очолює Департамент атестації кадрів Міністерства освіти і науки, молоді та спорту – гідні сини свого батька. Істинні козарлюги...

Дмитро Павлович, як і мати – Марія Павлівна, яка пережила свого чоловіка майже на тридцять років, прості селяни. З недоїдання і недосипання, але з тяжкого і багаторічного перепрацювання. Частіше від голоду пухли, а не від ситості...

Тільки Володимирові Дмитровичу (та, може, ще його турботливій дружині Галині Степанівні) достеменно відомо, якого здоров'я, яких неймовірних зусиль і обмежень вартує його фізична спадковість!..

Але він – оптиміст.

Надзвичайно активний і непосидючий. Багатогранний і прискіпливий. Уважний і доброзичливий.

Якби перекласти всі оті фізичні й душевні потуги, які доводиться витрачати щоденно – навіть у вихідні чи в постійно не добути, а то й зовсім не браті, відпустки, Володимир Дмитрович, їй-право, дав би рекордний забіг на будь-яку дистанцію.

Жаль, поговорити по душах не вис-
тачає коли.

Тут у заздалегідь заплановане
спробуй утиснутися, а воно ж ще й
рясне повсякдення у нього щомиті
вклинюється. Як не знайомий, так
земляк... І не лише з Охіньок чи При-
луччини. Для нього рідним селом уже
давно стала вся Чернігівщина. Та й
інші куточки України. Де працював, а
де просто бував, та гарних споминів
ні про що не забував.

Хоч і не проголошує, але девіз сам
собою давно вималювався й добрими
справами утвердився. Якщо не я, то
хто?

А й справді, хто?

Не залишатися ж людям осторонь
свого власного життя! Не намотувати
ж оголені нерви на лікоть, щоб
утерпіти. Не закушувати ж узду, мов
кінь, якому перевантажили хуру при-
наймні втрое ще й поганяють без-
жалісно вгору. Медицина, культура,
релігія, бізнес, соціальна сфера... Ли-
ше кількома словами накреслюю
напрямки, у які він постійно
вкладає кошти, аби хоч так по-
легшити людям життя.

А сам відроджує сили у
споминах.

А як випаде нагода, то й
зовсім щасливий. Пробіжить
стежками дитинства. Від
джерела до джерела. Від
кринички до кринички. Стеж-
ками, які вже позаростали
травою, а то й непролазні-
ми кущами...

Від Жолобка до Хвощового. Чи від
Осичника до Утки. Скільки тих крини-
чок щедро викупувало небеса в своїх
пригорщах! А вода яка! Одна від одної
смачніша й цілющіша. Пий і ще хо-
четься. Довкіл жара, аж сонце пла-
виться – тече за виднокрай. А уста в
прохолоді блаженствують. Наче під
тими криничками та по холодильній
установці вмонтовано.. Аж ні. То жабки-
холодушки (з оранжевими животика-
ми) стараються. З діда-прадіда їхня
присутність у питній воді – мов найви-
щий вияв чистоти й придатності до
живання. Це природний холодиль-
ник, який наші предки широко вико-
ристовували й для охолодження, а
значить – і тривалішого зберігання
молока.

Старіють села – заростають і кри-
нички. Замулюються живодайні дже-
рела. Біля першої ж із них Бондаренко
не витримує, стає навколішки і вичер-
пує – вигрібає долонями, як лопатою,
в'язкий мул.

– Що ж це діється! – бідкається
сердешно. – Що ж це коїться!..

Доки молодший був, і сам менше
звертав на це уваги. З роками – заст-
раждав, затужив зболено.

Одну почистив криничку, другу. Так
захотілося напиться вволю їхньої свя-
тої води...

У дитинстві теж не раз доводилося
чистити. Як пас череду корів і нічого
було робити цілий день. Чи як рибали-
ти ходив, то теж різноманітності
хотілося, коли поплавки із гусячої
пір'їни набридав своєю незручністю.
Але тоді не було ритуалу.

Тоді душа дитяча не доросла ще до
істинного відчуття святості.

Десятиріччя, на диво, зробили
свою справу – заповнили порожнечу
такими відчуттями, які в молодості й
не прокльовувалися.

Доки ходив-гуляв забутими стеж-
ками, замулені джерела оживали. Во-
да в почищених криничках відстоюва-
лася і знову радісно зблискувала не-
бесною голубизною в плесах. Де-де й
жабки-холодушки нагадували про се-
бе – і Бондаренко радів їм, як мала
дитина.

**Довір'я людей – розкіш, яку тре-
ба виправдовувати. Своїми погляда-
ми й думками, працею і прагненнями
щось зробити, своїм проживанням
урешті-решт і правом на нього.**

Життя може продовжуватися!..

Тільки треба дуже захотіти цього!

Треба миром, громадою обух ста-
лить, як писав Шевченко. Тарас Гри-
горович, з іменем якого виросло не
одне покоління охінчан. Адже, скільки
пам'ятають, його святе ім'я незмінно
носив передовий їхній колгосп. Через
Охіньки не раз проїжджав поет. І в Со-
киринці, й далі, куди вело його враз-
ливе серце.

А як спочив у Бозі колгосп, небай-
дужі охінчани перенесли бюст Кобза-
реві від колгоспної контори до нової
школи.

Вимогливий Шевченків погляд не
раз змушував задуматися й Володи-
мира Бондаренка, звірити погляди,
так би мовити.

Звісно, з мистецької точки зору
пам'ятник Шевченку в Києві куди зна-
чиміший, і все ж в Охінках він –
рідніший, домашніший. Тут можна по-
говорити з Кобзарем, як у себе в хаті...

Бондаренки – особливий рід у селі.
Дороговказ і надія. Опора й підмога.
Такої шани рідко хто удостоюється.

Був у батька-матері ще один син.
Старший. Іван. Голова колгоспу імені
Шевченка. Шкода, помер передчас-
но. Зате селяни, після розвалу кол-

госпу й затяжного поневіряння в без-
робітстві, ні-ні та й зітхнуть:

– Якби живий був Іван Дмитрович,
він би зберіг господарство...

Бо не шукав особистої вигоди. А, як
відомо, тільки за таких умов можна хоч
що-небудь зберегти і примножити.

І це похвала не тільки старшому
братові, а й середньому – Володими-
ру, і молодшому – Віктору, бо обидва
у нього змалечку вчилися. Старалися
наслідувати.

Рід Бондаренків з охінківських пе-
рейшов на київські орбіти. Однак
центр їхнього Всесвіту залишається
там же, де покоїться прах предків.

Те, що у стінах Верховної Ради
знову замахали кулаками, Володими-
ра Дмитровича чи не найменше сто-
сується. Хоч і його іноді зачіпало.
Фізично... Соромно, звичайно, що з
такими кулаками та базіками до-
водиться час марнувати. Замість то-
го, щоб творити закони.

Сам-то він майже півтори сотні
проектів підготував і подав на розг-
ляд.

Можна сказати, старожил Вер-
ховної Ради. Стає депутатом уже
вп'яте! Причому четвертий раз
кияни-святошинці вибирають
його прямим голосуванням!
Хто ще може похвалитися та-
кою довірою і визнанням?
Причому на останніх вибо-
рах найближчого свого су-
перника Володимир Дмитрович
переміг більше, ніж перекожливо, –
майже на одинадцять тисяч голосів!

Довір'я людей – розкіш, яку треба
виправдовувати. Своїми поглядами й
думками, працею і прагненнями щось
зробити, своїм проживанням урешті-
решт і правом на нього.

Людей можна лише раз обманути.
Якщо ж вони знову довіряють – зна-
чить, виставляють тобі оцінку.

Значить, правильно живеш, друже
мій і земляче! Корисно і красиво жи-
веш, Володимире Дмитровичу!

Колись – у далекому 1972 році – ми
були тільки вдвох, хто з нашого села
вступив до вищого навчального закладу.
Ти – в Київ, на історичний, я – в Ніжин, на
філологічний... Як раділи наші батьки,
що ми будемо освіченишими за них!

Я теж радію. Коли бачу тебе по те-
левізору. Коли чую твої аргументовані
патріотичні виступи.

Ти, Волододу, – справжній патріот.

Пам'ятаю, як дружно рвонули на по-
маранчевий Майдан усі Охіньки, аби
стати поруч із тобою. І хай там хто роз-
чарувався в чомусь за останні роки,
але не в тобі, земляче. Від тебе ніхто не
боїться зради. Ти – надійний. І ніколи
не ховаєшся від своїх, а це – головне!

Анатолій ШКУЛПА,
поет

С л а в е н

Історія Чернігово-Сіверської землі переконливо свідчить, що упродовж багатьох століть наш край був одним із визначальних центрів формування української нації. Саме на нашій землі протягом віків відбувалися доленосні історичні події, які гартували українську націю, формували засади і традиції української державності.

К Р А Й Н А Ш

Чернігівщина дала Україні та світу багатьох славетних людей, талант і праця яких збагачили надбання як українського народу, так і європейської та світової цивілізації.

Отже, маємо багатовікову історію. Якщо я скажу, що ці вісім десятиліть були для області непростими – то це означає сказати дуже м'яко і поверхово. Ми прожили важкі і непевні роки. Але ми з гордістю говоримо про здобутки і досягнення славного 80-річного шляху – шляху становлення та регіонального самовизначення, шляху випробувань часів Великої Вітчизняної війни та повоєнної відбудови, шляху поступу, врешті – розбудови Чернігівщини як невід'ємної частини незалежної Української держави.

У жовтні 1932 року згідно з постановою Всеукраїнського Центрального Виконкому було створено Чернігівську область як окрему адміністративну одиницю УРСР. І саме з 30-х років Чернігівщина, яка протягом століть була територією переважно сільсько-господарського виробництва, почала розвиватися як промисловий регіон.

Непоправних втрат завдала нашому краю Велика Вітчизняна війна, яка забрала десятки тисяч життів, скалічила сотні тисяч людських долів. Загарбники повністю знищили 75 населених пунктів та залишили частково зруйнованими 590 сіл, селищ та містечок.

Післявоєнний час – це роки відновлення мирного життя, відродження населених пунктів та будівництво нових промислових об'єктів, закладів освіти, культури, охорони здоров'я.

Освоєння наприкінці 50-х років родовищ нафти і газу на Чернігівщині

відкрило нову сторінку економічного розвитку регіону. Споруджуються такі гіганти вітчизняної промисловості як камвольно-суконний комбінат, об'єднання "Хімволокно", Чернігівський радіоприладний завод, потужні промислові підприємства у Прилуках і Ніжині. Активізується будівництво багатопверхових житлових будинків, створюється розгалужена інфраструктура.

А потім була нарешті здобута незалежність, останні два десятиліття нашої області, нашої історії – це роки демократичних, реформаторських перетворень задля утвердження незалежності країни, роки спільного будівництва з усіма регіонами сучасної Української держави.

Перше двадцятиріччя незалежності України запам'ятається мешканцям Чернігівщини шанобливою увагою до національної історії – відродженням святих та пам'яток архітектури світового значення, народженням і розвитком підприємницької ініціативи, появою нових інфраструктурних проєктів та інноваційних підприємств. Його характерною ознакою стало залучення регіону до транскордонного співробітництва, участь у європейських інтеграційних економічних та культурних процесах.

Чернігівщина сьогодні – це 22 райони та три міста обласного значення, які успішно розвиваються і розбудовуються. Це – земля працьовитих людей, що шанують свою історію, бережуть та відроджують національні традиції, самовідданою працею примножують багатство рідного краю.

Стратегічною метою середньострокової Програми соціально-економічного розвитку Чернігівської об-

ласті на 2011–2015 роки є перетворення її на конкурентоспроможний, інвестиційно привабливий регіон з високим рівнем життя населення та комфортними умовами для гармонійного розвитку особистості.

Сьогодні маємо всі підстави стверджувати, що Чернігівщина – це регіон з величезним аграрним потенціалом, де доглянута земля віддає щедрими врожайми дбайливим господарям. Нині сільське господарство поступово стає однією з найбільш перспективних галузей економіки регіону, в якій поєднуються передові технології та висока продуктивність праці.

Наша мальовнича Чернігівщина заслужено вважається перлиною національної культури України, краєм, де високо цінується духовна спадщина, розвивається мистецтво, відроджується музейна справа. За останні двадцять років на Чернігівщині започатковано такі унікальні проєкти, як культурно-мистецькі свята, фольклорні і театральні фестивалі, творчі конкурси. Успішно реалізовано низку проєктів щодо збереження історико-культурної спадщини області: створення та розвиток національних історико-культурних заповідників "Чернігів Стародавній" та "Гетьманська столиця" в Батурині, відродження дерев'яного Любеча та багато інших.

Тому впевнений: весь позитив, усе корисне для людей, що вдалося нам зробити у регіоні за останні роки – лише початок великого шляху з відродження та розквіту нашого Придніпровського краю.

Володимир ХОМЕНКО,
голова Чернігівської
облдержадміністрації

Таких зборів ще не було

Утім їх початок жодним чином ніби не віщував подальшого розвитку спілкування бахмаччан. Проте оте "ніби", певно, було свідомо закладене у доповіді – замаскованому затишші перед спалахом емоцій і вибуху пристрас-тей. Бо ж керівник відділення Ана-толій Собора не став вихвалитися дечим зробленим торік.

Побували у Батурині 13 листопада, поклали вінки і квіти до пам'ятника жертв тутешньої трагедії 1708 року, але ж, зауважив він, зовсім мало було представників відділення. Спасибі заступнику керівника відділення вручили кільком школам району шкільні підручники, побували у музеї архітектури і побуту в Пироговому, де ухвалили низку важливих питань для роботи всього Товариства.

Звичайно, прикро, ще не всі члени відділення, зауважив доповідач, проявили активність у реалізації добродійних земляцьких справ, але все ж були й "передовики". Серед них він назвав Галину Бережну, Василя Галайду, Якова Гальченка, Тамару Галюгу-Кошель, Володимира Собору, Надію Таценко, Віталія Мірошниченка.

Кинутий керівником вогник підхопив і роздмухав полум'я спілкування ветеран відділення Микола Зверев. Він перелічив такі вже існуючі в Чернігівській

області глобальні і надто захоплюючі задумки, до реалізації яких він начебто причетний, що у присутніх від захвату дух перехоплювало. Це і встановлення у Бахмачі пам'ятного знака славетним землякам, і створення музею залізничного транспорту неподалік відомої Качанівки, загоноу малої авіації в області тощо.

Цікавий задум виголосив і О. Костюк. Поінформовавши присутніх про розпочатий процес очолюваною ним козацькою організацією пош'ячення першокласників у козаки і козачки, що нещодавно відбулося у всіх школах Бахмацького району, він висловив намір створити козацьку школу у селі Тиниця. Ось тут справді буде де докласти зусилля і членам відділення, і всьому Чернігівському земляцькому товариству. Але як цю ідею пробити, отримати дозвіл (про фінанси не йдеться) і стало предметом корисної запальної суперечки.

Та все ж Анатолій Собора не утримався від реагування на ці та інші непрості пропозиції. Бо навіщо йому і всьому

відділенню пусті записи у плані роботи на наступний і подальші роки? Адже за них треба буде певним чином відповідати. Тому Анатолій Іванович був категоричним: "Треба брати те, що піднімаємо, бо як до діла, так багато хто – у куці".

Це цілком стосувалося і схвально зустрінутих у цілому пропозицій недавнього артиста хору Національної опери України Василя Лященка, наймолодшого учасника зборів Юрія Сітайла про організацію в районі і, можливо, в області концертів, творчих конкурсів серед дітей і т.п.

На зборах було розглянуто проект плану роботи відділення на нинішній рік, підготовлений керівниками відділення з урахуванням певного минулорічного досвіду. Одразу схвалення отримали заходи з наданням допомоги шкільним бібліотекам, малозабезпеченим і неповним сім'ям, дітям, позбавленим батьківського піклування, сприяння в залученні інвестицій та інвестиційних проєктів на промислові та господарчі підприємства свого району, створення редакційних груп для підготовки та випуску книги "Про Бахмаччину", проєкту "Відзнаки" відділення тощо.

Після отримання письмових пропозицій і доповнень план роботи відділення буде затверджено найближчим часом.

А запорукою успішного виконання наміченого, розширення поля діяльності відділення стане передбачена на перший квартал н. р. зустріч членів відділення з керівниками Бахмацького району,

Учасники зборів обговорили також питання сплати членських внесків, передплати на газету "Отчий поріг" та інші.

Успіхів у благочинній цьогорічній роботі відділення, конкретні побажання і поради його членам наприкінці зборів висловила перший заступник голови, виконавчий директор Товариства "Чернігівське земляцтво" Тетяна Літошко.

Учасники зібрання хвилююю мовчання вшанували пам'ять славного земляка, уродженця Батурина, академіка НАН України Анатолія Андрійовича Чухна, який днями пішов з життя.

Яків ГАЛЬЧЕНКО

Земляки – землякам

Відбулися загальні збори Борзнянського відділення товариства. Розглядалися два питання: звіт про роботу за поточний рік та вибори голови відділення.

У роботі зборів взяли участь голова Ради Товариства Віктор Ткаченко та виконавчий директор Тетяна Літошко.

Голова Борзнянського відділення Юрій Проценко у виступі зазначив, що його члени брали активну участь у загальноземляцьких справах.

Так, в Борзні був проведений форум "Земляки-землякам", на якому була започаткована мистецька галерея, присвячена творчості О. Саєнка в міській школі № 1 (організатор Ніна Саєнко).

В с. Мала Загорівка проведено святкування з нагоди 100-річчя восьмирічної школи. Побудовано 60 м. нового паркану з воротами та хвірткою загальною вартістю 12 тис. грн., а також забезпечено школярів персональними комп'ютерами в кількості семи комплектів.

Для перевезення учнів у школи було заплановано виділено для Борзни "шкільний" автобус.

Надана благодійна допомога 5 тис. грн. для реконструкції Свято-Миколаївської церкви м. Борзна, а також для Свято-Макаріївської церкви м. Київ 2 тис. грн.

До бібліотеки села та школи в Ядтух передані академіком НАН України, професором, директором Центру українознавства Миколою Обушим наукові та історичні книги, в т.ч. дві авторські книги.

З метою об'єднання вихідців із села Носелівка для консолідації їх зусиль у захисті національно-культурних, економічних та соціальних інтересів в поточному році було створено громадську організацію "Носелівське земляцтво". Основними завданнями є: сприяння процесові економічного, соціального, духовного та культурного розвитку села, захисту пам'яток історії і культури, традицій Носелівської землі, а також сприяння реалізації інтелектуального і творчого потенціалу членів Товариства, активна участь у вихованні підрастаючого покоління.

Голова Ради Товариства Віктор Ткаченко у своїй промові звернувся до земляків Борзнянського відділення зі словами підтримки та закликів до тісної співпраці, налагодження ділових і дружніх контактів з керівниками місцевої адміністрації по вирішенню соціально-економічних проблем Борзнянщини, а також звернув увагу на активізацію роботи керівників відділення щодо залучення молоді до земляцького гурту.

Було переобрано голову Борзнянського відділення. Ним одноголосно обрано Володимира Леміша.

Наш кор.

17 грудня 1942 р. Десь о першій годині дня з колишньої Ядлівки (нині – Перемога) в Новоселицю вдерлися чорномундирники. Першою їх зустріла стара Чумаченчиха, чия хата стояла найближче до лісу. Коли до хати розчинилися двері і на порозі виросла постать карателя, жінка подумала:

– Знову ім "яйка"? Знову "млеко"?

Але каратель наставив їй у груди дуло автомата й натиснув гачок.

Хлопчиків не виповнилося й двох років – він лежав на печі. Коли до хати зайшли чужинці, навіть заусміхався їм, залепетав щось веселе. Один із чорношинельників скочив на припічок і дулом автомата притяг до себе хлопчика, який перед цим забився в кутку на печі. Дитинча закричало: "Ва-ва-а!" Фашист ухопив маля за ніжки. Мати кинулась віднімати первістка, та від удару в груди поточилась на стінку. І все ж зубами вхопила волохату руку ката...

Із сусіднього села Мочалище поверталися зі школи з десяток хлопчиків і дівчаток. (Це теж феномен: на той час в селах ніде не працювали школи, а в Мочалищах С.П. Зимбалева на свій страх і ризик продовжувала навчати дітей за радянськими програмами. Софія Петрівна – мати покійного Анатолія Погрібного, професора, публіциста, громадського діяча, Шевченківського лауреата). Тож ішли діти, гомоніли, думали про уроки... Тільки вийшли з гущавини лісу – горить село. Школярки в крик: "Та-ту-у!" "Ма-мо-о!" Так їхні голоси і поглинув жорстокий вогонь. Того дня Новоселиці не стало...

Хто лишився живим і міг носити зброю – пішов у ліс. Старі, німечні – розбрелись по навколишніх селах, тамуючи в собі неоправне горе.

...Мочалищчани зрозуміли – незабаром таке і їх чекає. Єдиний порятунком – ліс. Тільки як там утриматись з малечю – почалися ж морози. Того дня повністю були спалені два кутки села – Гуленківщина й Могилевщина.

Вбивці нишпорили по городах, заглядали в кожну шпаринку, де могли захопитись стариками й діти. Близько трьохсот мочалищчан у два заїзди карателі записали у свій чорний список. Ті, хто вирвався з пекла й переховувався по інших селах, першими попадали у списки на відправку до Німеччини, звідки не кожен повернувся. Це ж і їхню долю увінчує пам'ятник у центрі нинішнього села: старий партизан з автоматом у руках, поруч – дівчина-розвідниця.

Село Рокитне розташоване на відстані двох кілометрів од Мочалища. Цього грудневого дня гітлерівці сплюнд-

рували село й знищили 197 жителів, з них 77 спалили живцем у колгоспній вівчарні. Тут також височить кам'яний обеліск.

Село Піски, як відомо, зачиналося на піщаних горбах, де у сиву давнину востаннє зітхнув і поник могутній скандинавський льодовик. Його води збігли у видолинки, котрі згодом перетворились у своєрідні оазиси піщаного моря. Від ранньої весни й до пізньої осені на Подолі буяло життя. Навіть у засушливе літо в озері не пересихала вода. А де вода – значить, є й риба: прямо з човнів підсаками та саками люди ловили червоноперих і золотистих карасів, руками поміж сит-

ну дулами зброї, лаються. Одну групу погнали на подвір'я діда Овсія, а нас – повз церкву, яка ще німувала, через майдан на колгоспне подвір'я. Пригнали до Куксиної клуні, яка була на замку. Наказали всім лягти під стіною. Лягли. Вдарили черги з автоматів – стогін, крик. Враз нова команда – встати!

Своїм дитячим розумом я не здогадалася, навіщо вставати, тому й піднялась на колінка. Лише на мить, та все ж встигла роздивитись навкруги. Фашисти, напевно, стріляли розривними кулями, бо неподалік був мій батько, весь забризканий кров'ю. Матері не побачила – вона була

завалена трупами. На купі мертвих тіл, чомусь догори лицем, лежала сестричка Галя – чорна плямочка на чолі... Миттю я знову впала на землю, і добре, бо знову застрочили автомати.

Один каратель стояв неподалік мене – гарячі гілзи падали мені на спину. Я лежала, здається, без пам'яті, та ось відчула – карателі пішли...

А ось згадка Галини Василівни Філон (по чоловіку Мельник): "...сіконуло по вікнах, посипалися шибки. Команда знадвору – виходь! Виходимо. Карателів – живий коридор, наставлена зброя. Мати шепнула мені: "Не дивись на бандитів!...". Крик. Плач. Нова команда – лягай! Люди впали одне на одного. Ще брутальніший наказ – лягти так, як у грі "Довга поза!"

Перша автоматна черга – і мою ногу немов припилило до землі, а тіло матері природно розправилось. Другий залп – замовкла моя сестричка Маня. Мені запекло під лопаткою. Пізніше мені сказав лікар: "Аби не колінця (в останній момент я схопила їх під полу) – було б гірше".

Того трагічного понеділка Пісок не стало: згоріло 679 дворів, загинула 851 особа. Згадуються слова письменника Володимира Дарди про те, як він, фронтовик, якому тоді було вісімнадцять, у 1943 році проїжджав повз знищене село: "Ми зішли з машини, – розповідав він, – пройшли по селу, а там скрізь бур'яни, попелища, ніде немає людей. Тяжке залишилося враження про батьківщину П.Г. Тичини".

Але мої односельці не дали загинути селу. Як тільки передові військові частини звільнили Новобасанщину й пішли далі, пісківчани взялися до відбудови. Спершу з'явилася школа, потім бібліотека, на місці спаленої старої церкви (там згоріли й пісківчани) постав пам'ятник скорботної матері. Нещодавно німці поруч побудували нову красуню-церкву Київського патріархату. Поруч її – шестисті Тичинівська липа, видніється родинна хата поета, приміщення сільської ради, просторий Будинок культури.

Дмитро ГОЛОВКО

Сімдесят літ тому... Кінець 1942 і початок наступного років для жителів Новобасанського району (нині Бобровицький) виявилися найтрагічнішими в усій історії. Німецькі окупанти вогнем і мечем відзначили пробудження партизанського руху – геть знищили кілька сіл району. Серед них – Новоселицю, Мочалище, Рокитне, Тичинівські Піски.

Друкуємо витяги з документальної повісті Дмитра Головка "Повертаюсь у той ранок". Уривок з неї вміщений в історико-краєзнавчій книзі "Не бував ти у наших краях".

Чорні заграви

няку – в'юнів та іншу дрібноту. Густа стіна очеретів голосно відлунувала удари прачів – жінки прали білизну, мочали коноплі, вибілювали рушники.

І ось настало 28 грудня – понеділок. Над хатами піднялися ранкові стовбурці диму. А з боку Нової Басані мчали вкриті чорним брезентом автомашини, натузовані озброєним вояцям. Перед самим селом автомашини розділились: одні – направо, другі – наліво, треті – прямо. І почалося справжнє пекло.

...Поділ... Сакові верби... Овсієва сажалка. Тут чи не найперше заплескались хвилі людського горя. Воно не могло стихнути – в очеретах кричма кричало дитячими й старечими голосами. Сюди бігли сховатися люди од того нещастя, що вже густо піднімалося над селом чорним вихором.

Згадує Віра Гламазденко, медсестра з Луганщини, вже покійна: "...батько вхопив маленьку мою сестричку Галю на руки, а мати – трирічну Надійку і бігом із хати. Я і старший брат Василько – за ними. Прибігаємо на Поділ. А там видимо-невидимо людей – діти, бабусі, жінки. Ніде примоститися. Ураз де не візьмись – карателі. Вони стали виганяти з очеретів та лозняків. Розділили на кілька груп. Женуть, мов ту череду, штрикають у спи-

САД ДУХОВНОСТІ

Вона й справді, ця ушлявлена музична школа, якій виповнилося 70 років, знаходиться в старовинному саду поруч із Графським парком, яким полюбляли прогулюватися юні Микола Гоголь, Леонід Глібов та десятки світочів культури. Але й саму школу можна назвати садом духовності, який ніколи не всихає, а плодоносить рясно талантами.

Та її історія починалася 17 вересня 1942 року. Хтось може, послугуючись лжепатріотизмом, викрити гнівно: як це в час німецької окупації, хто посміє грати чи співати, коли треба було тримати зброю, як ті ж месники в лісах чи батюківці серед міських кварталів? Та можна на цей факт подивитися й іншими очима: так, створення музичної школи тієї трагічної осені було теж фактом духовного спротиву режиму, бо посівало віру в неминучу перемогу українців над окупантами, віру у власних дітей, які мали зберегти й понести далі естафету національної самобутності. Зрештою, факти – річ уперта, і з ними треба рахуватися. Тож варто сказати добре слово про того ж Миколу Медведєва, який став першим директором школи, зустрів день звільнення міста від фашистів 13 вересня 1943 року, а буквально через три дні видав перший наказ: "Прийшов до виконання обов'язків директора музичної школи". Як йому вдавалося викручуватися в ті воєнні й перші повоєнні роки, щоб зберегти колектив, важко судити. Та факт-фактом, що школа була на повній самоокупності, плата за навчання складала 70 крб. на місяць, а платню викладачам доводилося заробляти й концертами наставників і учнів.

Для становлення творчого осередку чимало зробили й наступні директори Сергій Мартиненко та Віктор Хом'яков. Згодом вісімнадцять років керував колективом Петро Коваль. Саме в той час музична школа отримала сучасне добротне приміщення, збагатилася концертними роялями, комплектами духових та народних інструментів, оркестрових баянів. Та всі рекорди побив нинішній керівник славного колективу Сергій Голуб – саме йому, тодішньому

декану музично-педагогічного факультету НДПІ ім. М. Гоголя, випускникові Одеської консерваторії, в 1982 році довелося очолити школу. І, як каже сам Сергій Олександрович, він не шкодує анітрохи, бо музична школа стала для нього другою домівкою, смыслом життя. Саме в ній пліч-о-пліч працювали й працюють такі талановиті педагоги, як Валентин Смаль, Борис Загородній, Микола Горкавенко, Іван Ліпченко, Віталій Маслюк, Світлана Беланова, героїчна Ла-

риса Пікна, мудрий літописець навчального закладу Тетяна Майко, що й до ювілею спромоглася підготувати й видати документальну книгу та оновити кімнату-музей історії школи, Олександр Шевчун, Юрій Марченков, незмінний концертмейстер унікального дитячого хору "Сяйво" елеганти Тетяна Спіліоти та багато інших.

І результати копіткої повсякденної роботи говорять самі за себе.

У велике життя за сімдесят років пішло три тисячі випускників, які назавжди насадили любов'ю до високого мистецтва. І нехай не кожному вдалося сягнути вершин у вокалі, концертній діяльності інструменталіста, зате залишилася назавжди одухотвореність творчості. Адже й нині підколектив школи організовує й проводить на досить високому рівні чотири обласні конкурси: "Первоцвіт" – виконавців на народних музичних інструментах та піаністів, імені Т. Докшицера – духовиків, "Свято хору" ім. Л. Боднарука та міський конкурс юних композиторів "Музичні фантазії". Саме звідси й така кількість перемог у різних престижних змаганнях. Так, лише впродовж десяти останніх років

учні школи завоювали 35 перших місць на міжнародних конкурсах (одне з них Гран Прі), 5 на міждержавних, 36 на всеукраїнських та 183 перемоги (з них 9 Гран Прі) на обласних конкурсах і олімпіадах.

Саме творчі ристалища й формують яскраві таланти. Школа гордиться такими випускниками, як народний артист України, лауреат Національної премії України ім. Т.Шевченка, видатний композитор, професор Національної музичної академії ім. П. Чайковського Олександр Костін, заслужений діяч мистецтв України, професор Ніжинського університету Людмила Костенко, начальник музичного центру Збройних сил України, заслужений артист України майор Олександр Шевчук, начальник оркестру 8-го навчального центру майор Микола Смаль та багато інших. А скільки вихованців школи трудяться нині у вузах та школах України, несуть у народ високу культуру! Воістину сад духовності плодоносить задля розквіту неповторної України...

Про це йшлося на ювілейному вечорі, який відбувся нещодавно в актовій залі музичної школи. Тон урочистості, як і належить за чином, задав директор Сергій Голуб, нагадавши присутнім етапи становлення школи, назвавши поіменно мало не всіх викладачів та значних вихованців. Привітала творців високої естетики та вручила різні нагороди заступник голови Ніжинської міськради Світлана Васильєва. Її доповнив начальник міського управління культури, колишній учень школи Валерій Приймаченко. Виступили із словами вдячності та вручили нагороди й обласні керівники і серед них колишній директор школи, нинішній голова обласної профспілки працівників культури Іван Буренко. Привітали ювілярів від композиторів України Олександр Костін, а від столичного земляцтва Леонід Горлач. Були квіти, Почесні грамоти, жарти й спомини. А коли на сцені один за одним почали з'являтися випускники школи різних років та нинішні учні, коли чудова співачка (в ролі ведучої) Ніна Крутько запрошувала на сцену талановиту юнь, стало кожному зрозумілим: такий художній рівень виконавців міг би задовольнити найвишуканішу публіку.

Що ж, попри всі труднощі колектив музичної школи вступив у чергове десятиліття. Будемо сподіватися, що й наступний період буде таким же щедрим на духовні плоди.

Леонід ГОРЛАЧ
Фото Андрія СТЕПАНЕНКА,
Ігоря ВОЛОСЯНКИНА

↩ 1

Якби не дружба німеччин старих та вдів, якби не бажання відтворити все, незважаючи на те, що з фронтів повернулося лише четверо чоловіків (три з них інваліди), так би й зішла з лиця землі Будо-Вороб'ївська сільська рада. Тож, мабуть, почуття співпереживання й змусили сільського хлопчину після закінчення десятирічки вступити до Харківського медінституту. Було це в 1955 році.

Родом із війни

Як велось тодішнім студентам, найкраще знають хіба ті, кому дісталось бути в їхній шкурі. Стипендії вистачало на скромні сухарі, тож виручали приробітки – то вагони розвантажували, то на будівництві у смітті порпалися, бо що привезеш із бідної селянської хати. А тут ще захопився Василь велоспортом. Треба було крутити педалі, а на картоплі швидко видихаєшся. Змагання різного масштабу, добре хоч харчові талони видавали. А ще краще стало, коли на 5 – 6 курсах став Куценко працювати тренером у рідному вузі, почала водитися добра копійка.

А ще запам'яталися неймовірно цікаві виїзди студзагонів у різні куточки країни, починаючи з Тюмені, Казахстану й кінчаючи Кримом. Допомогали у становленні лікарської практики й поїздки в складі спеціальної бригади для надання допомоги й профогляду населення Сибіру. Час промайнув з космічною швидкістю, уже й диплом про вищу освіту на руках. Талановитому випускникові пропонують залишатися на кафедрі лікувальної фізкультури й лікарського контролю – як не є, спортивна гордість Харкова. Але юнак відмовився від комфортного життя та кар'єрних щаблів і подався за призначенням у Хмельницьку область.

Невідомо, чи пам'ятає хтось із старожилів Бутівця та Зінькова тодішнього головного лікаря дільничних лікарень, а от якщо їхні стіни збереглися, то мусять завдячувати невтомності доброго господаря, який встигав і операції селянам робити, і кошти та робсилу організовувати. А ще ж не полишав мрію про подальше навчання, і 1966 року був зарахований у клінічну ординатуру з хірургії Київського медінституту. А коли закінчив навчання в 1968 році, то вже не ризикнув їхати в далекі краї – бо ж через Дніпро, як пильно придивитися, видно й малу батьківщину, зачаро-

ване задесення, де доживали віку старенькі батьки. Як згодом показав час, саме на його широкі плечі лягли клопоти про них, коли довелося забирати німеччин ветеранів у столицю.

Як показало життя, жадібним до роботи виявився Василь Архипович, часом на шкоду кар'єрному росту. Доки інші оббивали високі пороги, він просто з року в рік трудився викладачем кафедри загальної хірургії, не забуваючи й про спеціальний курс військово-польової хірургії. А ще любив возитися зі студентами під час виробничої практики, коли з веселими юними ватагами виїздив до обласних чи районних центрів. Не раз доводилося й за операційний стіл ставати з місцевими колегами. Усе це переходило в практичний досвід, який потребував наукового обґрунтування. І тоді довго не гаснуло світло чи вдома, чи в вузівському кабінеті, і йшли до людей наукові праці нашого земляка, що став зрештою кандидатом медичних наук, автором майже 200 робіт, серед яких особливе місце займають 58 патентів на винаходи й авторські свідоцтва. Про один із них скажемо окремо.

Свого часу Василь Архипович захопився розробкою безмедикаментозних методів лікування. І ось у 1979 році, після тривалих випробувань, разом із фізиками Шевченкового університету С. Сітьком та Є. Андреевим вперше у світі почали застосовувати для лікування хворих електромагнітне випромінювання міліметрового діапазону (НВЧ). І це при тому, що ці хвилі наказом Міністерства охорони здоров'я СРСР були заборонені. Але ж результати виявилися успішними наперекір чиновницьким приписам, і тоді після напружених перемовин в Президії Академії наук та в Держкомітеті з науки й техніки Союзу було створено тимчасовий науковий колектив із цієї проблеми. Очолив його

наш наполегливий земляк. І через кілька років новий метод був дозволений.

А світ ставив перед ученими нові й нові випробування. Найголовнішим серед них була катастрофа на ЧАЕС. Донині пам'ятає Василь Архипович безсонні дні й ночі, коли гасав по радіоактивно забрудненій зоні й рятував недосвідчених ліквідаторів. Хіба ж не бувало так, що кинуті напризволяще молоді люди легковажно вилигали в таких травах, котрі аж багрянili від сотень рентгенів, і тоді доводилося читати лекції недолугим начальникам за недбальство. То була ще одна війна, як на початку сорокових років, тільки цього разу із власним народом. А науці згодом подарував він нешкідливий, терапевтично ефективний метод лікування чорнобильців.

Пам'ятають нашого земляка і в укладеному Національному технічному університеті (КПІ), де він разом з іншими колегами створював факультет підготовки медичних інженерів. У якому, до речі, й працював не один рік за сумісництвом.

Здавалось б, за таке активне творче життя Василь Куценко мав би носити стільки різних нагород, які б навіть на його широкіх грудях находили одна на іншу. Та не з тих людей він, щоб вимолювати різні відзнаки, належить бо до тих, кого щиро любить важка праця. Але ж вона, коли стає суттю життя, і є найвищою нагородою, бо дає неповторну насолоду.

А ще високою нагородою за всі довгі літа стали для Василя Архиповича і вірна дружина, теж медик-фармацевт, і донька Наталка, кандидат філософських наук, і син Вадим, що став кандидатом медичних наук, тобто, вже повторив батьків шлях. А ще ж підростають внуки та правнуки. Отже, життя справдилося, його життя, початок якого оминув фашистські кулі та осколки.

Леонід ГОРЛАЧ

Олександр Тишинський народився 5 липня 1835 р. в с. Голубичі Городнянського повіту у небагатій дворянській родині. Навчався у Чернігівській губернській гімназії, але в 6 класі припиняє навчання, щоб підготуватися до вступу в Харківський університет. І у 1856 р. вирушає до Харкова, проте юнака чекала невдача, до університету його не прийняли. Провчившись рік у Харківському ветеринарному інституті, О. Тишинський у серпні 1857 р. перевівся до університету на медичний факультет.

Саме у цей період у нього починає з'являтися інтерес до українського фольклору, поезій (найбільше йому подобалися поезії Т. Шевченка).

На початку 1856 р. під впливом революціонерів-демократів у Харкові виникає таємне товариство. Одним з його засновників став О. Тишинський. Члени товариства розповсюджували нелегальні твори Шевченка, Герцена, революційні прокламації. Більшість його членів стояли за повалення царизму, встановлення республіканського ладу, визволення селян від кріпосної залежності.

У квітні 1858 р. у Харкові відбулися протиурядові студентські виступи, за участь у яких О. Тишинський одержав догану від імператора і був виключений з університету. Він переїжджає до Києва, де вступає на медичний, а потім юридичний факультет університету Св. Володимира. У Києві продовжує антиурядову діяльність.

Навчання продовжилось недовго, вже в січні 1860 р. справу харківських студентів було відновлено. Після проведеного слідства О. Тишинського було заарештовано та відправлено до Петропавлівської фортеці, де він просидів до червня 1860 р., після чого його звільнили, бо не знайшли звинувачувальних доказів і після попередження дозволили продовжити навчання у Дерптському університеті, але не надовго, через конфлікт з проректором університету його було відраховано з університету. Міністр народної освіти Є. Путятин, зі свого боку, визнав також за необхідне "исключить О. Тишинського за дерзкие поступки из университета с тем, чтобы его не принимают ни в один из университетов в империи".

О. Тишинський збирає речі і з Дерпта під наглядом поліції повертається додому. Спочатку живе у Голубичах, через деякий час повертається до Чернігова де влаштовується домашнім учителем у поміщика П. Чичеріна.

У Чернігові він познайомився з Л. І Глібовим, співробітничав у його газеті "Чернігівський листок", став одним з найближчих приятелів поета-байкаря. Одночасно брав активну участь у підпільному народницькому гуртку, до якого входили С. Ніс, О. Білозерський, І. Андрущенко, член таємної організації "Земля і воля" та ін.

Вони вели протиурядову агітацію в місті і селах, розповсюджували газети "Колокол" та "Полярная звезда". Саме О. Тишинський по дорозі з Дерпта до Чернігова заїхав у Москву до брата І. Андрущенка, взяв журнали і доставив їх на Україну.

У 1863 р. їхня організація була розкрити, активні члени гуртка були заарештовані "за распространение возмутительных прокламаций". 10 лютого 1864 р. О. Тишинського звільняють з Петропавлівської фортеці і вже у квітні 1864 р. йому дозволили повернутися до Чернігова.

Оселився на Сіверянській вулиці у чудовому будинку з розкішним садом. Незабаром одружився із миловидною дівчиною на прізвище Дельмас, яка мала французьке коріння. Вона народила О. Тишинському семеро дітей. Треба зауважити, що всі семеро дітей володіли прекрас-

висловлював і свою власну думку. Чернігівські повітові земці опікувалися протипожежними засобами, станом поштових доріг, діяльністю санітарної ради, побутом лікарів, влаштуванням народних училищ, асигнування на утримання церковно-приходських шкіл тощо. На повітове земство поклалися відповідні обов'язки і по Чернігову. Так за часи головування О. Тишинського повітове земство опікувалося всіма шляховими спорудами, зокрема, перебудовою Красного мосту в Чернігові.

Обрання Тишинського головою повітового земства збіглося з тим, що він, за словами його сучасників, "завів у Чернігові книгарню й бібліотеку, бо велику увагу надавав книгам і хотів їх ширити. І багато людей у Чернігові виховувалися на книгах з бібліотеки Тишинського". 28 березня 1877р. утворилася громадська бібліотека в Чернігові (нині ОУНБ ім. В.Г. Короленка). Саме О. Тишинського вважають одним із засновників громадської бібліотеки. Всі свої книжки він передав книгошвищу. Вони стали основою книгофонду громадської бібліотеки.

Коли у земстві почалися зіткнення між консерваторами і радикалами і перші взяли гору, О.Тишинський пішов із земства. Залишивши посаду голови земства, О. Тишинський зайнявся публіцистикою. На сторінках "Черниговских губернских ведомостей" він опублікував статтю "Столетие Черниговской городской думы" (1888), "Рассказы старожил про путешествие Императрицы Екатерины II" (1889), "Кустари-гребенщики в Городничком уезде (в с. Володимировке и в д. Мутичеве)" (1887) та ін.

28 січня 1896 р. Олександр Амфіанович Тишинський помер. Його поховали біля Воскресенської церкви в Чернігові.

На засіданні Чернігівського губернського земського зібрання з повідомленням виступив граф Г. О. Милорадович: "Сьогодні в дві години ночі пішов з життя Олександр Амфіанович Тишинський. Я не знаю, чи багато гласних його знають, тому що минуло багато часу, як він був головою Чернігівської повітової земської управи і губернським гласним. Але ті, хто знали його, сприйняли з великою скорботою смерть цієї людини. Ще вчора він був на засіданні як член правління бібліотеки. Я його знаю 36 років: він був людиною ідеальної чесності і користувався симпатією і любов'ю всіх тих, з ким він спілкувався".

Так, у 61 рік пішов з життя видатний земський, громадсько-політичний та культурний діяч, який залишив помітний слід в історії Чернігова.

Юрій РУСАНОВ,
кандидат історичних наук,

Юлія МИЛИЦЯ,
студентка четвертого курсу інституту історії, етнології та правознавства імені О.М. Лазаревського

Олександр Амфіанович Тишинський (1835–1896) – визначний громадський діяч Чернігівщини. Втім, його життєвий шлях та значний внесок в культурний розвиток Чернігова ще не знайшли належного висвітлення в історичній літературі.

ними голосами, а саме Любов Олександрівна Дельмас, яка була сьомою дитиною у родині Тишинських, стала знаменитою оперною артисткою (меццо-сопрано), педагогом.

Отримавши дозвіл міністра внутрішніх справ, О. Тишинський влаштувався на службу в канцелярію губернатора. За 5 років він – старший помічник правителя канцелярії губернатора С. Голіцина.

Саме в час роботи Л. Глібова і О. Тишинського в канцелярії губернатора їх взаємини зміцнилися настільки, що байкар взяв свого товариша в куми.

Авторитет О. Тишинського серед земців був настільки великим, що його в 1875 р. обрали головою Чернігівського повітового земства. Він обирався на цю посаду двічі: 1875–1876 рр. і 1877–1880 рр.

О. Тишинський брав активну участь у роботі повітових земських зібрань, на яких розглядалися важливі питання щоденного життя людей. Про деяких з них Тишинський

Записане в душі

Вірші Ганни Дроботушенко добре знають на рідній Ічнянщині. Як, до речі, й саму авторку, котра не один десяток літ віддала медицині, працюючи в районній лікарні медсестрою.

Пропонуємо кілька її поезій із книги "В обіймах осені".

Одиноко стоїть хатина.
Вітер зимно її обіймає,
Плаче, скиглить, немов дитина.
В ній господарів більше немає.
Ой, немає вже й не буде,
Не зметуть сніг пухкий із ганку.
І лежить він, як біль на грудях,
І заснуть не дає до ранку.

Моєму Безбородьковому

Мій хутір – мала Батьківщина,
Де сонце так рано встає,
У березі квітне калина,
А вранці зозуля кує.
Ще стежечка в'ється до хати,
Де мами і тата сліди.
Так пахнуть любисток і м'ята
І манить жоржина сюди.
Всім серцем до тебе я лину,

В свої молодії літа.
Маленька моя Батьківщино,
Моя берегине свята.

Так не хотіло тіло
Від рук твоїх відвикати –
Щоночі воно горіло...
Звідкіль було йому знати,
Що руки знялися у небо,
Мов лебедя білі крила.
Все, що лишилось від тебе,
Снігами зима покрила.

Розминулись, немов чужі,
Розминулись, як незнайомі.
І стоїть любов на межі,
Залишивши лиш тихий спомин.
Дощ холодний асфальт січе,
І слізьми вмивається осінь.
І не гріє твоє плече.
Жовтим листям сліди заносить...

У Мочалищах

Побратиму по перу
Дмитрові Головку на день народження

Який горіх крислатий в Головка,
А як він двір чудово прикрашає,
До диво-крони тягнеться рука
І смакоту горіхову шукає.

Дмитро сміється щиро, від душі:
– Це не горіх у мене – справжнє диво,
Закоханий у нього без межі,
Бо він мій гарантований споживок.

Я цілу осінь в дворовій траві
Плоди збираю от-такі, ядрені.
Вони пасують навіть булаві,
Коли ще й в шкарлупині зеленій.

Збирай і ти, поете, поспіши,
Вживай, смакуй і набирайся сили.
Стрчайся з музами й пиши, пиши,
На те горіхи, друже, і вродили!

Анатолій САМОЙЛЕНКО

Троянський кінь з автоматами

Вдаючись до хитрощів, ахейці спорудили величезного дерев'яного коня, завантажили його зброєю та воїнами, запевнили троянців, що вони цього коня приносять у жертву богині Афіні. От троянці і впустили коня до себе. А вночі ахейці вилізли з нього, відкрили ворота і впустили своє військо. Так всіх троянців було перебито, місто спалено, а жінок поділено як військовий трофей.

Нині той кінь стоїть біля будинку, в якому розміщена експозиція археолога Генріха Шлімана, який в XIX ст. розкопав Трою, знайшов скарби царя Пріама і таємно перевіз їх до Берліна. Коли гід сказав, що не так давно в череві Троянського коня ще знаходилася зброя ахейців (і навіть автомати Калашникова), а також частина золотих прикрас, я не витерпів і потай заліз у коня. Яке ж було моє розчарування, що в жодному з потаємних кутків коня я нічого не знайшов, навіть рідних автоматів. Як мені пояснили згодом, все зникло після того, коли біля коня покрутилися туристи з колишнього Радянського Союзу.

А щодо арбалетів, то вони були викрадені ще в середні віки і зараз перебувають на озброєнні гвардії крихітної республіки Сан-Марино.

Микола БУКАТИЙ

Багато всляких див довелося мені побачити у далеких світах. Як говорив Тарас Шевченко: "Поїдеш далеко – побачиш багато..." Але те, що довелося узріти у Туреччині, перевершило всі враження... Долетів із Києва до Стамбула літаком. Звідти до Анатолії проїхав автобусом понад 2000 кілометрів. Переправившись із Європи в Азію на поромі через протоку Геллеспонт, опинився в античній Трої, де, як відомо, в VIII столітті до н.е. відбулась війна між ахейцями і троянцями, а також між богами, які розділились і допомагали тій і іншій сторонам.

ОТЧИЙ ПОРІГ

Шеф-редактор
Віктор ТКАЧЕНКО
Головний редактор
Леонід ГОРЛАЧ
Засновник: товариство
"Чернігівське земляцтво"
в м. Києві

Газета зареєстрована Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 06.XI.2001 р.
Реєстраційне свідоцтво: серія KB №5594
Передплатний індекс 37630

Адреса редакції:
02606, Київ, Броварський проспект, 15,
тел. 206-87-12
Електронна пошта:
otporig@ukr.net

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

В.В. Ткаченко, В.І. Авдєєнко,
Л.Н. Горlach (Коваленко),
А.Л. Курданов, Т.А. Літошко,
П.І. Медвідь, О.Ф. Орехович,
Ю.А. Русанов, М.М. Ткач,
В.В. Пушкар'єв, В.Є. Устименко,
М.І. Халимоненко.
За достовірність фактів, точність імен та прізвищ, географічних та історичних реалій відповідають автори публікацій.

Передрук тільки з відома видання.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Літературний редактор Ганна Скрипка.
Комп'ютерний набір Ганна Скрипка.

Верстка, дизайн Оксана Кисленко.

Надруковано та зверстано на замовлення товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві у КП "Редакція журналу "Дім, сад, город".
Тираж 1000.